

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי

אגף בכיר -
שירות פסיכולוגי ייעוצי

עֵרָוּבֵק

התייחסות חינוכית רגישה ומתאמת לנושא החטופים בבתי הספר היסודיים

צוות חינוכי יקר,

מאז השבעה באוקטובר ועד היום מלווה אותנו הדאגה לשלום החטופים. שנת הלימודים תשפ"ה נפתחת בצער עמוק על חטופים שכבר אינם בין החיים, בדאגה עצומה לחטופים ולחטופות שעדיין לא הצלחנו להשיב ארצה ובהודיה על השבים והשבות מהשבי.

מציאות זו היא חלק בהווייה האישית והכללית של כולנו; תלמידים, צוות וקהילה, וגם אתם, נשות ואנשי החינוך, פוגשים אותה הן דרך ההתמודדות האישית והמשפחתית שלכם עם נושא החטופים, והן מתוקף המשימה המקצועית המופקדת בידיכם.

לנוכח הזמן שחולף חשוב לגלות רגישות לנושא החטופים ביום יום החינוכי, ולהמשיך וללוות את תלמידינו ומשפחותיהם בהתמודדות עם האתגר הלאומי הקשה. חשוב לכבד גם את הבחירה של חלק מהמשפחות לצמצם את החשיפה של ילדיהן לנושא.

1 יתכן ובכיתה לומדים תלמידים שהם ומשפחותיהם נמצאים במעגלי פגיעה שונים. חשוב להיות מודעים למיפוי מעגלי הפגיעה הכיתתי ולהעניק תשומת לב וליווי אישי על פי צורך, תלמידים שבים, תלמידים אשר יש להם קשר לחטופים או למשפחותיהם, תלמידים אשר חווים משבר מתמשך ובהם תלמידים אשר חוו אובדן, שכול, פגיעת קרוב משפחה, תלמידים מפונים, תלמידים אשר אחד מקרוביהם משרת בכוחות הביטחון ותלמידים עם רגישות גבוהה. יש לפעול בהתאם לחוזר מנכ"ל "ליווי תלמידים בעקבות משבר מתמשך". חשוב להמשיך ללוות מקרוב ובאופן רגיש גם את ההורים אשר משפחתם קשורה למשפחות החטופים, לקיים עמם קשר אישי, שיחות תכופות, להתעניין בשלומם ובצורכיהם ובעת הצורך לחבר אותם למשאבי תמיכה קהילתיים.

2 כדי להבין את מידת מעורבותם של התלמידים בנושא החטופים ועל מנת לתמוך בהם חשוב להיות קשובים לקולות העולים בכיתה בנושא ולזהות באם יש תלמידים שזקוקים לאוזן קשבת, לעיבוד רגשותיהם או לעזרה.

3 **בכיתות היסוד הנמוכות לא נשוחח על הנושא במליאת הכיתה,** וההתייחסות לנושא, תעשה באופן אישי, עם תלמידים שיזכירו זאת או שקשורים למשפחות החטופים.

בכיתות היסוד הגבוהות, עת הנושא עולה ממספר רב של תלמידים, יש להיוועץ ביועצת או בפסיכולוג ולשקול את ההתערבות הנדרשת. **לא בכל כיתה נכון לנהל שיח כיתתי** בנושא ויהיו כיתות בהן יהיה נכון יותר לקיים שיח פרטני או קבוצתי.

בכיתות שחוו לאחרונה משברים קשים או בכיתות בהן משולבים תלמידים עם רגישות גבוהה או תלמידים מפונים יש להתייעץ עם אנשי המקצוע באם ואיך לנהל את השיח בכיתה.

4 נשאף לפעול בנושא יחד עם כלל הורי הכיתה נהיה קשובים לשאלות ההורים ולתגובותיהם לעיסוק בנושא ונגלה הבנה למגוון הקולות. חשוב לשתף את הורי תלמידי הכיתה על אודות השיח.

להצעה למכתב להורים, לחצו כאן

עקרונות בניהול השיחה עם התלמידים בכיתות הגבוהות בחינוך היסודי

במידה שבכיתה לומד תלמיד ב"מעגל פגיעה" חשוב לעדכן את התלמיד וההורה או המבוגר המטפל בו על אודות השיח שצפוי להתנהל בכיתה, ולבדוק איתם האם נכון לתלמיד להיות נוכח בעת השיחה ועד כמה ירצה להיות מעורב בה.

ננהל את השיח באופן רגיש ומוגן ונתאים אותו לגיל התלמידים ליכולתם ולצורכיהם. נוודא שלא יתוארו תכנים קשים שאינם תואמי גיל. נאפשר שיתוף רגשי, נדגיש את התקווה לשובם של החטופים ואת חשיבות התמיכה במשפחותיהם. תלמידים שיתארו תיאורים קשים נעצור ברגישות ונזמין להמשך שיח אישי.

נפתח את השיח מתוך התייחסות לדברים שהעלה תלמיד או שאליהם נחשפה הכיתה ונשאל – איך נחשבות אצלכם ארצות זרות? בכך נאפשר לתלמידים לשתף במחשבות ובתחושות: נקשיב לתשובות התלמידים, ניתן מקום למנעד הרגשות, כולל רגשות מורכבים כגון דאגה, כעס או געגוע, נביע הבנה לתחושות השונות ונסביר שהן טבעיות.

נמסגר מחדש את המסרים שהם יעלו, לדוגמה:

- לתלמידים שיבטאו קושי להתמודד עם אי הוודאות נוכל לומר: "אי הידיעה מעוררת בכולנו אתה"
- לתלמידים שיביעו צער וכאב נוכל לומר: "כש אנחנו רוצים לחטופים, מייחלים לשובם ומבינים את העצב והאכזבה שפחותיהם".
- לתלמידים שיביעו אופטימיות נוכל לומר: "יש תקווה! המחכים להשבת השבויים ארצה, נאפשרים לנו אף יותר אתחיל לקוות לטוב".
- לתלמידים שיביעו שמחה נוכל לומר: "המחשבה על השבים אחיק משפחתך מעוררת בנו אתה והקלה".

לסיום נדגיש את חשיבות העשייה והתקווה עת נשאל את התלמידים אילו פעולות הם יודעים שנעשות כדי לתמוך במשפחות החטופים?

עד שובם בשלום של כל החטופות והחטופים נמשיך להעביר מסרים חינוכיים בנוי חוסן ותקווה:

הגנה

המבוגרים בישראל – משפחות התלמידים, כוחות הביטחון, אזרחים ובעלי תפקידים פועלים כל הזמן לחזק את הביטחון והמוגנות של אזרחי ישראל.

המשך פעולה

מדינת ישראל פועלת בכל דרך להשבת כל החטופים.

עזרה

משפחות החטופים והשבים והשבות מהשבי ראויים לכל תמיכה ומקבלים מעטפת של ליווי וסיוע.

אחריות

חשוב לכבד את פרטיות המשפחות ואת התהליך שהן עוברות.

תקווה

אנו מאמינים שמכאן ואילך כל החטופים, ישובו במהרה לביתם כשהם בריאים ושלמים.

נעודד את התלמידים שלא להישאר לבד עם קושי ונחזק את **חשיבות השיתוף והפנייה לעזרה**.

במידה שהשיח הכיתתי יביא להצפה רגשית של תלמיד נקשיב לו, נביע הבנה לתחושותיו ונשהה עמו שם ובסופו של דבר נעודד אותו לראות מה בכוחו לעשות כדי להתמודד ולהחזיק תקווה. **לגבי כל אמירה מדאיגה, נשוחח עם התלמיד/ה לאחר השיעור, ונעדכן את יועצת בית הספר או את הפסיכולוגית**.

לאורך זמן, וככל שהמצב נמשך יש לגלות רגישות ולשים לב לתלמידים שמביעים קושי או הצפה רגשית לנוכח אירועי השעה. למענם נמתן את מידת העיסוק בנושא כדי שיחושו מוגנים. בסוף כל שיחה או פעילות שקשורים לנושא החטופים ולאירועי השעה נשוחח עמם, נקשיב להם ונהיה עמם. בהמשך נעדכן את היועצת והפסיכולוגית ובמידת הצורך אף את הוריהם.

במידה שנזהה תלמיד שמביע מעורבות עמוקה בנושא החטופים (דאגה עמוקה, נוכחות בפעולות, היכרות אישית וכדומה), נפנה אליו באופן אישי ונזמין אותו לשיחת "אכפת לי ממך" רגישה וקשובה:

מה פונוק?

האק אתה רוצה לפתח
במחשבות פוק?

מהייה בכיתה למרתי פנוס החטופים
מססיק אותך מאור. אני מבינה כאת וכה
אק טבעי. רציתי להציע אק לפוחח על הנוס
כי אתה חשוב לי וכו התמודדות חשובה
מאור ולס פשוטה.

עק מי אתה מאבר
על הנוס?

מה מסניק אק תחושת
תקווה ומחכק
אותך?

איכה קושי או רכסה
מססיק אותך?

ולסיום נודה על השיחה ונשאיר פתח להמשך: מעמ אק נפוחח עוב למקרה שתרכה להמסיק לפתח אותי.

נשות ואנשי חינוך יקרים, אינכם לבד בהתמודדות המקצועית -

אנא, בעת הצורך, מצאו עמיתים וגורמי סיוע אותם תוכלו לשתף הן באתגרים האישיים עמם אתם מתמודדים והן בהשלכות הרגשיות והתפקודיות שמביאה עמה ההתמודדות.

בכל עת עומד לרשותכם ולרשות התלמידים וההורים מוקד הסיוע הרגשי של השירות הפסיכולוגי-ייעוצי במשרד החינוך

מספרי הטלפון של המוקד: 6552,073-3983960 * שלוחה 5